

NÁKLADOVÉ ÚČETNICTVÍ

Ing. Markéta Šeligová, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Nákladové účetnictví

ÚVOD DO NÁKLADOVÉHO ÚČETNICTVÍ

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Přednáška č. 1

Uživatelská struktura účetních informací

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Vývoj účetnictví byl ovlivněn požadavky na diferenciaci způsobu zobrazení podnikatelského procesu

- podle toho, kdo je uživatelem účetních informací
- podle toho, jaké rozhodovací úlohy řeší

Postupně došlo k obsahovému **oddělení** účetních informací:

- finančního účetnictví
 - daňového účetnictví
 - manažerského (nákladového účetnictví)
-

Uživatelská struktura účetních informací

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- **účetní informace finančního účetnictví** (cílem je zobrazení podnikatelského procesu zejména pro potřeby tzv. externích uživatelů)
 - **účetní informace daňového účetnictví** (smyslem je zobrazení podnikatelského procesu s ohledem na správné vyjádření základu daně z příjmů)
 - **účetní informace manažerského (nákladového) účetnictví** (využívány pro řízení podnikatelských procesů pracovníky na různých stupních podnikového řízení, jedná se o potřeby tzv. interních uživatelů)
-

Nákladové účetnictví

- cílem je poskytování podkladů pro řízení v podmínkách, kdy o základních parametrech tohoto procesu bylo již v minulosti rozhodnuto
 - používá tradiční obecné prvky účetní metody (bilanční princip, systém účtů, podvojně zobrazení hospodářských transakcí a jejich hodnotové vyjádření)
 - taktéž používá prvky technické (dokumentace a inventarizace), jejichž základním smyslem je zajistit průkaznost a soulad účetnictví se skutečností
-

- Podle obsahového zaměření bylo nákladové účetnictví koncipováno jako:
 - výkonové účetnictví
 - odpovědnostní účetnictví
-

Výkonové účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Hlavním cílem je poskytnout odpovědi na tyto otázky:

- jaké jsou náklady
 - jaká je marže v návaznosti na jednotlivé výkony
 - jaký je zisk
 - jaké jsou další hodnotové charakteristiky finálních nebo dílčích výrobků, zboží, prací a služeb, které podnik realizuje
-

Odpovědnostní účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ve vazbě na systém plánů, rozpočtů a vnitropodnikových cen poskytuje odpovědi na otázky:

- jak k celopodnikovým výsledkům přispívají jednotlivé vnitropodnikové útvary
 - jak tyto útvary řídit, aby jejich činnost směřovala k optimálnímu naplnění cílů firmy jako celku
-

Fáze vývoje manažerského (nákladového) účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- první fáze manažerského (nákladového) účetnictví
 - druhá fáze manažerského (nákladového) účetnictví
 - třetí fáze manažerského (nákladového) účetnictví
-

První fáze manažerského (nákladového) účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- orientace zejména na zjištění skutečně vynaložených nákladů a realizovaných výkonů
 - orientace na realizované výkony ve vztahu k prodávaným finálním výkonům
 - následná orientace na realizované výkony ve vztahu k dílčím procesům, činnostem a útvarům, které za vynaložené náklady nebo výnosy odpovídají
-

Druhá fáze manažerského (nákladového) účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- takto rozčleněné náklady porovnávány se žádoucím (plánovaným, rozpočtovaným, kalkulovaným) stavem
 - porovnávání skutečných nákladů se žádoucími náklady poskytovaly podklady pro krátkodobé a střednědobé řízení pomocí **odchylek**
 - první fáze a druhá fáze tvoří základní část *manažerského účetnictví*, jež se označuje jako **nákladové účetnictví**
-

Třetí fáze manažerského (nákladového) účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- umožňuje vyhodnocování různých variant budoucího rozvoje firmy
 - poskytuje odpověď na otázku „co se stane, když...“
 - využívá účetních informací pro rozhodování o variantách a jejich průběhu v **budoucnu**
 - tato fáze se označuje jako přerůstání nákladového účetnictví v **manažerské účetnictví**
-

- účetnictví pro řízení ve francouzsky mluvících zemích
 - účetnictví nákladů a výnosů orientované na rozhodování v německé literatuře
 - v minulosti SPH (střediskové podnikové hospodaření) a ÚSÚ (úplné střediskové účetnictví)
-

- metoda, jejímž smyslem je zvýšit účinnost systému řízení neustálým srovnáváním skutečného a žádoucího průběhu podnikatelského procesu vyhodnocováním odchylek a aktualizací cílů
 - Informace pro potřeby řízení jsou pokryty dvěma zaměřeními controllingu, a to:
 - nákladovým controllingem
 - finančním controllingem
-

- zaměřen především na řízení faktorů, které mají zásadní vliv na výši **zisku** daného podniku
 - orientace na **náklady** podniku
 - orientace na **výnosy** podniku

$$\underline{VH = \text{výnosy} - \text{náklady}}$$

Finanční controlling

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- orientace na řízení finanční struktury podniku
 - orientace na řízení kapitálové struktury podniku
 - orientace na řízení peněžních toků podniku
-

Rozdíly mezi nákladovým a manažerským účetnictvím

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Nákladové účetnictví	Manažerské účetnictví
účetnictví pro řízení podnikatelského procesu, o jehož parametrech již bylo rozhodnuto v minulosti	účetnictví, jehož součástí je i rozhodování o budoucích alternativách činnosti
Informace pro předem stanovenou variantu	Informace pro variantní rozhodování
Informace pro řízení: - výkonově orientované- odpovědnostní- procesně orientované	Komplexní informace pro vrcholové řízení a rozhodování: - o existující kapacitě- o budoucí kapacitě
Řízení hospodárnosti	Řízení efektivnosti
Změny v objemu a sortimentu „zajištěných“ výkonů	Zásadní změny činnosti (strategický marketing, výzkum a vývoj, investiční rozhodování)
Podnikové krátkodobé rozpočty (rozpočtová výsledovka, rozvaha, cash-flow)	
Vnitropodnikové rozpočty a kalkulační systém	Střednědobé a dlouhodobé rozpočty (kapitálové rozpočty, výdaje na výzkum a vývoj)

ZÁKLADNÍ POJMY A KRITÉRIA NÁKLADOVÉHO ÚČETNICTVÍ VE VZTAHU K PODNIKU

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Přednáška č. 2

Cíl podnikatelského procesu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- podnikatelský proces má za cíl **transformaci vstupů na výstupy** s cílem zhodnotit **vložené zdroje a vytvořit zisk**
- zisk lze chápat jako výtěžek dané aktivity, vzniklý přebytkem ekonomického prospěchu nad ekonomickými zdroji, převoditelný na peníze

Výsledek hospodaření (zisk/ztráta) = výnosy - náklady

Náklady a výnosy

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Náklady a výnosy jsou považovány za základní kategorie ekonomického pohybu představující hlavní prvky účetnictví.

- **náklady** - vynaložení (obětování) ekonomických zdrojů na určitý výkon jako výsledek aktivity, převoditelné na peníze, přinášející očekávaný ekonomický prospěch
 - např. nákup materiálu, spotřeba elektrické energie, mzdové a sociální náklady, spotřeba materiálu, nákladové úroky apod.
 - **výnosy** - ekonomický prospěch, převoditelný na peníze, získaný účelným využitím ekonomických zdrojů
 - např. tržby z prodeje výrobků, majetku, úroky z vkladů apod.
-

Náklady v manažerském účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Vychází se z charakteristiky nákladů jako
 - hodnotově vyjádřeného,
 - účelného vynaložení ekonomických zdrojů podniku
 - účelově souvisejícího s ekonomickou činností.
 - Rozlišujeme 2 rysy nákladů:
 - **účelnost** – náklady vynaloženy hospodárně, přiměřeně k výsledku činnosti
 - **účelovost (účelový charakter)** - vynaložení ekonomického zdroje tak, aby byl ekonomický prospěch vyšší než vynaložené ekonomické zdroje (výnosy > náklady)
-

Vnitropodnikové útvary a jejich členění

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- útvarové členění bylo vytvořeno v souvislosti s organizací podniku a souvisí s vymezením pravomoci a odpovědnosti jednotlivých útvarů
 - obvykle se člení na:
 - hlavní činnosti (např. výroba, služby)
 - nákup
 - zásobování
 - distribuce
 - prodej
 - servisní činnosti
 - finanční řízení
 - generální ředitel
-

Podnikové náklady a jejich členění

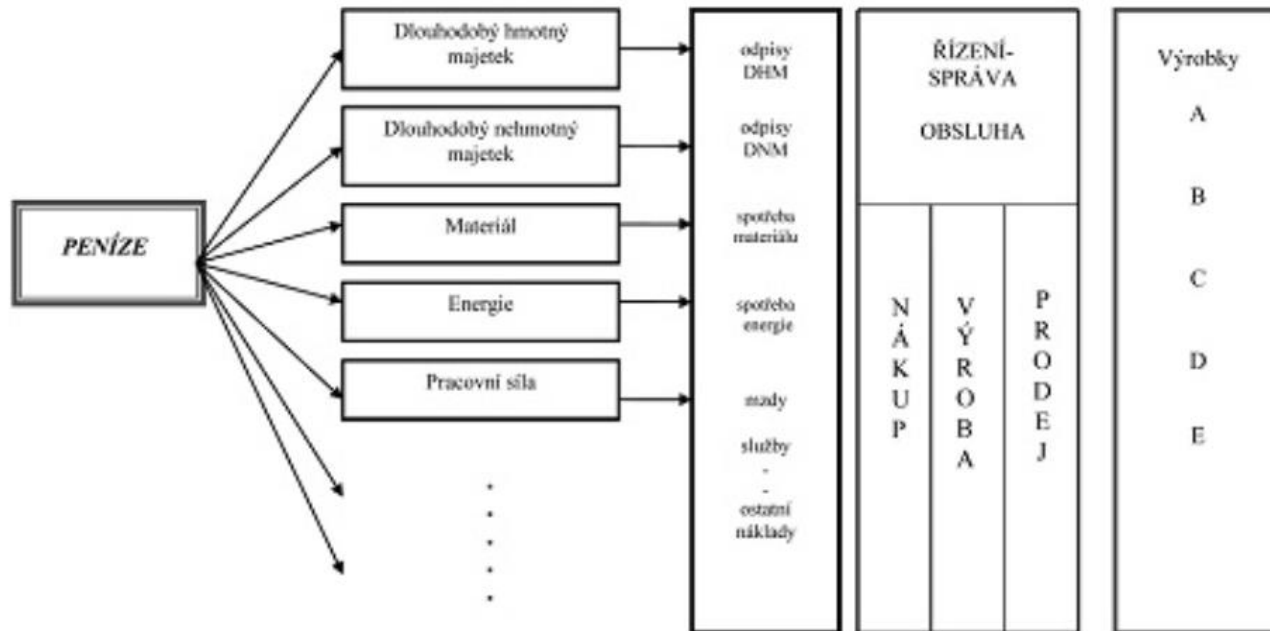
SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- **druhovém členění nákladů**
 - členění podle podstaty vynaložených zdrojů na vstupu do podniku nebo útvaru
 - provozní náklady a finanční náklady
 - **účelové členění nákladů**
 - provádí se na účtech útvarů či výkonů
 - poskytuje informace o tom, kde byly náklady vynaloženy, popřípadě na jaký výkon
 - **jednicové (vztaženy k výkonu či operaci) či režijní náklady (vztaženy k podpůrným procesům organizace)**
 - **závislost nákladů na objemu výkonů (náklady variabilní a náklady fixní)**
 - **kdo nese odpovědnost za jejich vývoj (náklady ovlivnitelné a neovlivnitelné útvarem)**
-

Podnikové náklady a jejich členění

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Bylo vynaloženo

Co?

Kde?

Na co?

Členění nákladů

druhové

podle místa

dle účelu vzniku

Druhové členění nákladů

- Účtová třída 5

- 50 - Spotřebované nákupy
 - 51 – Služby
 - 52 - Osobní náklady
 - 53 - Daně a poplatky
 - 54 - Jiné provozní náklady
 - 55 - Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti
 - 56 - Finanční náklady
 - 57 - Rezervy a opravné položky finančních nákladů
 - 58 - Mimořádné náklady
 - 59 - Daně z příjmů a převodové účty a rezerva na daň z příjmů
-

Účelové členění nákladů

- Účtová třída 8

- 80 - Náklady na prodané výkony (801-Prodané výrobky, 802-Prodané služby, 804-Prodané zboží),
 - 81 - Prodejní režie (811-Balné, 812-Osobní náklady, 813-Odpisy, 814-Nájemné, 815-Cestovné, 816-Telekomunikační náklady, 817-Náklady na pojištění, 818-Náklady na osvětlení a vytápění, 819-Ostatní prodejní náklady),
 - 82 - Správní režie (821-Materiálové náklady, 822-Osobní náklady, 823-Odpisy, 824-Nájemné, 825-Cestovné, 826-Telekomunikační náklady, 827-Náklady na pojištění, 828-Náklady na osvětlení a vytápění, 829-Ostatní správní náklady),
-

Účelové členění nákladů

- Účtová třída 8

- 83 - Jiné režijní náklady (831-Režijní náklady na logistiku, 832-Režijní náklady na zásobování, 833-Režijní náklady na dopravu, 834-Režijní náklady na opravy a údržbu, 835-Režijní náklady na informační technologie, 836-Režijní náklady na úklid, 837-Ostatní režijní náklady),
 - 84 - Jiné provozní náklady (841-Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, 842-Prodávý materiál, 843-Dary, 844-Pokuty, penále a úroky z prodlení, 845-Tvorba a zúčtování rezerv, 846-Odpis pohledávky, 847-Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní oblasti, 848-Ostatní provozní náklady, 849-Manka a škody v provozní oblasti)
-

- v rámci nákladového účetnictví je možné rozdělit výnosové účty na:
 - **externí výnosy** – výnosy z prodeje výrobků a služeb externím zákazníkům
 - **interní výnosy** – vznikají při předání výkonů mezi středisky
-

Druhové členění výnosů

- Účtová třída 6
 - 60 - Tržby za vlastní výkony a zboží
 - 61 - Změny stavu zásob vlastní činnosti
 - 62 – Aktivace
 - 64 - Jiné provozní výnosy
 - 66 - Finanční výnosy
 - 68 - Mimořádné výnosy
 - 69 - Převodové účty
-

Účelové členění výnosů

- Účtová třída 9

- 90 - Tržby za vlastní výkony a zboží (901-Tržby za vlastní výrobky, 902-Tržby z prodeje služeb, 904-Tržby za zboží),
 - 94 - Jiné provozní výnosy (941-Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, 942-Tržby z prodeje materiálu, 944-Smluvní pokuty a úroky z prodlení, 946-Výnosy z odepsaných pohledávek, 948-Ostatní provozní výnosy).
-

Výnosy a náklady podle činnosti podniku

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

I-----I	I-----I	I-----I	I-----I
I Činnost podniku I	I Náklady - druhové členění I	I Výnosy - druhové členění I	I
I-----I	I-----I	I-----I	I-----I
I PROVOZNÍ	I - Spotřebované nákupy (materiál,	I - Tržby za prodej zboží	I
I	I energie)	I - Tržby za prodej	I
I	I - Služby (opravy, cestovné,	I vlastních výkonů	I
I	I přepravné)	I (výrobků a služeb)	I
I	I - Osobní náklady (mzdy, sociální	I - Změna stavu zásob	I
I	I a zdravotní pojištění)	I vlastní činnosti	I
I	I - Daně a poplatky	I - Aktivace	I
I	I - Odpisy	I (vnitropodnikové služby)	I
I	I - Jiné provozní náklady	I - Jiné provozní výnosy	I
I	I	I (prodej majetku)	I
I-----I	I-----I	I-----I	I-----I
I FINANČNÍ	I - Finanční náklady (úroky,	I - Finanční výnosy (přijaté	I
I	I bankovní poplatky, pojistné)	I dividendy, úroky,	I
I	I - Tvorba rezerv	I nájemné)	I
I-----I	I-----I	I-----I	I-----I

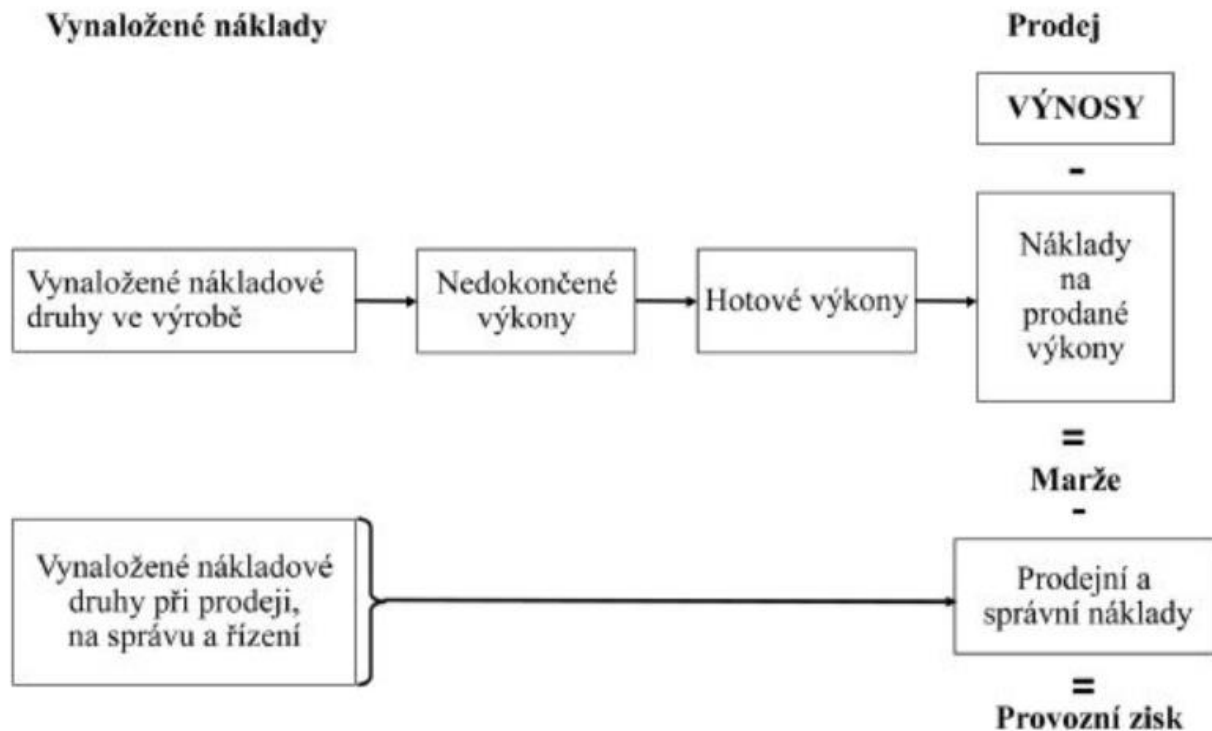
Výnosy a náklady podle činnosti podniku

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

I-----I-----I-----I			
I Činnost podniku I	I Náklady - účelové členění	I Výnosy - účelové členění	I
I-----I-----I-----I			
I PROVOZNÍ	I - Náklady prodeje	I - Tržby za prodej	I
I	I - Odbytové náklady	I vlastních výrobků	I
I	I - Správní režie	I - Tržby za prodej služeb	I
I	I - Jiné provozní náklady	I - Tržby za prodej zboží	I
I	I	I - Jiné provozní výnosy	I
I	I	I (prodej majetku)	I
I-----I-----I-----I			
I FINANČNÍ	I - Finanční náklady (úroky,	I - Finanční výnosy (přijaté	I
I	I bankovní poplatky, pojistné)	I dividendy, úroky,	I
I	I - Tvorba rezerv	I nájemné)	I
I-----I-----I-----I			

Výrobní proces

Rozdíly v terminologii !!!!!

- výnos x tržba
 - tržba x příjem (inkaso tržeb)
 - náklad x výdaj
 - zisk x tržba x marže x příjem
-

- ekonomický prospěch převoditelný na peníze, získaný účelným využitím ekonomických zdrojů
 - Například:
 - tržby z prodeje výrobků,
 - Tržby z prodeje majetku,
 - úroky z vkladů apod.
-

Tržba

- ekonomický prospěch převoditelný na peníze, získaný účelným využitím ekonomických zdrojů
- součástí výnosů
- Například:
 - tržby z prodeje výrobků a služeb
 - tržby za prodej zboží
 - tržby za prodej majetku

$$\underline{\text{Tržba} = P * Q}$$

Příjmy

- reálný přírůstek peněžních prostředků
 - přírůstek ekonomických zdrojů bez ohledu na jejich použití
 - jakákoliv přijatá peněžní částka či přijatá platba
 - například zaplacená faktura za prodej výrobků od zákazníků, zaplacené bankou úroky z vkladu apod.
-

Náklad

- vynaložení (obětování) ekonomických zdrojů na určitý výkon jako výsledek aktivity, převoditelné na peníze, přinášející očekávaný ekonomický prospěch
 - celkové náklady podniku jsou tvořeny součtem **variabilních nákladů** a **fixních nákladů**
 - Například:
 - nákup materiálu,
 - spotřeba elektrické energie,
 - mzdové a sociální náklady,
 - spotřeba materiálu,
 - nákladové úroky apod.
-

Výdaje

- reálný úbytek peněžních prostředků
 - představují vynaložení peněžních prostředků víceméně bez zřetele na jejich použití
 - výdaj nevede k celkovému úbytku majetku, ale pouze ke změně v jeho struktuře
 - příkladem může být úhrada přijaté faktury za elektrickou energii dodavatelům, výplata mezd a úhrady sociálního a zdravotního pojištění zaměstnancům, pořízení dlouhodobého majetku apod.
-

- zisk lze chápat jako výtěžek dané aktivity, vzniklý přebytkem ekonomického prospěchu nad ekonomickými zdroji, převoditelný na peníze

Výsledek hospodaření (+ zisk/ - ztráta) = výnosy - náklady

Marže (příspěvková marže)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- vyjadřuje rozdíl mezi jednotkovou či celkovou prodejní cenou a jednotkovými či celkovými variabilními náklady
- představuje část peněžních prostředků, která podniku zbyde na úhradu fixních nákladů
- výsledek se uvádí v měnových jednotkách (např. Kč, euro, USD apod.)

$$\text{příspěvková marže} = p - v$$

p.....jednotková či celková prodejní cena

v.....jednotkové či celkové variabilní náklady

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Počet vyrobených výrobků	10 ks
Počet prodaných výrobků	10 ks
Náklady na vyrobené výrobky	100 Kč
Částka, za kterou byly prodané výrobky	150 Kč

Příklad

Zjistěte:

1. kolik činí výnosy podniku
 2. kolik činí náklady podniku
 3. hospodářský výsledek podniku
 4. nákladovou rentabilitu podniku
 5. výnosovou rentabilitu podniku
-

Řešení ad 1) – ad 3)

náklady	výnosy
100 Kč (10 ks)	150 Kč (10 ks)
Celkové náklady 100 Kč	Celkové výnosy 150 Kč
HV = zisk 50 Kč	

Řešení ad 4) – ad 5)

Rentabilita nákladů = zisk / náklady

Rentabilita nákladů = 50 / 100

Rentabilita nákladů = 0,5 x 100% = **50 %**

Rentabilita výnosů = zisk / výnosy

Rentabilita výnosů = 50 / 150

Rentabilita výnosů = 0,33 x 100 % = **33 %**

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Počet vyrobených výrobků	10 ks
Počet prodaných výrobků	8 ks
Náklady na vyrobené výrobky	100 Kč
Částka, za kterou byly prodané výrobky	120 Kč

Příklad

Zjistěte:

1. kolik činí výnosy podniku
 2. kolik činí náklady podniku
 3. hospodářský výsledek podniku
 4. nákladovou rentabilitu podniku
 5. výnosovou rentabilitu podniku
-

Řešení ad 1) – ad 3)

náklady	výnosy
100 Kč (10 ks)	120 Kč (8 ks)
- 20 Kč (2ks, 1ks/ 10 Kč)	
Celkové náklady 80 Kč	Celkové výnosy 120 Kč
HV = zisk 40 Kč	

Řešení ad 4) – ad 5)

Rentabilita nákladů = zisk / náklady

Rentabilita nákladů = 40 / 80

Rentabilita nákladů = 0,5 x 100% = **50 %**

Rentabilita výnosů = zisk / výnosy

Rentabilita výnosů = 40 / 120

Rentabilita výnosů = 0,33 x 100 % = **33 %**

ODCHYLKY

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Přednáška č. 2

- Vyjadřuje rozdíl mezi skutečnými a plánovanými veličinami
-

Odchylka zisku (popř. VH)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V návaznosti na výsledek hospodaření, popř. na faktory, které ovlivňují výsledek hospodaření, rozeznáváme:
 - Odchylku nákladů
 - Odchylku výnosů

Odvozeno z výpočtu VH

$VH = \text{výnosy} - \text{náklady}$

Odchylka

- Vyjadřuje rozdíl mezi skutečnými a plánovanými veličinami

Odchylka nákladů

- Rozdíl mezi skutečnými náklady a plánovanými náklady

Odchylka tržeb

- Rozdíl mezi skutečnými tržbami a plánovanými tržbami
-

Odchylka zisku (popř. VH)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V návaznosti na výsledek hospodaření, popř. na faktory, které ovlivňují výsledek hospodaření v detailnějším členění, rozeznáváme:
 - Odchylku variabilních nákladů
 - Odchylku fixních nákladů
 - Odchylku výnosů
-

Odchylka zisku (popř. VH)

- V návaznosti na výsledek hospodaření, popř. na faktory, které ovlivňují výsledek hospodaření, rozeznáváme:
 - Odchylka variabilních nákladů
 - Odchylka naturálních vstupů (materiál-kg)
 - Odchylka cen naturálních vstupů (kč/kg)
 - Odchylka fixních nákladů
 - Odchylka výnosů
 - Odchylka prodaného objemu výrobků (ks)
 - Odchylka prodejní ceny (kč/ks)
-

Odchylka

- Celková odchylka = skutečné náklady – plánované náklady
 - Celková odchylka = množstevní odchylka + cenová odchylka
 - Množstevní odchylka
 - = (skutečné množství – plánované množství) * plánovaná cena
 - Cenová odchylka
 - = (skutečná cena- plánovaná cena) * skutečné množství
-

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Výrobce ve svém podniku naplánovat a zjistil dle skutečnosti tyto hodnoty ve spotřebě materiálu:

Položka	Jednotka	Cena
Spotřeba materiálu	Kg	Kč / kg
Plán	300	15
Skutečnost	320	16

Příklad

1. Vypočítejte skutečné náklady
 2. Vypočítejte plánované náklady
 3. Vypočítejte celkovou odchylku nákladů v peněžních jednotkách
 4. Vypočítejte, jak na se na celkové odchylce podílel růst ceny (cenová odchylka)
 5. Vypočítejte, jak na se na celkové odchylce podílel růst spotřeby (množstevní odchylka)
-

Řešení ad 1) – ad 3)

Vypočítejte celkovou odchylku nákladů v peněžních jednotkách.

Celková odchylka = skutečné náklady – plánované náklady

Ad 1) Skutečné náklady = $320 * 16 = 5\ 120$ Kč

Ad 2) Plánované náklady = $300 * 15 = 4\ 500$ Kč

Ad 3) Celková odchylka = $5\ 120 - 4\ 500 = \mathbf{620}$ Kč

Řešení ad 4) – ad 5)

Vypočítejte, jak na se na této celkové odchylce podílel růst ceny a růst spotřeby.

Ad 4) Cenová odchylka = (skutečná cena- plánovaná cena) * skutečné množství

$$\text{Cenová odchylka} = (16-15) * 320 = 320 \text{ Kč}$$

Ad 5) Množstevní odchylka = (skutečné množství – plánované množství) * plánovaná cena

$$\text{Množstevní odchylka} = (320-300) * 15 = 300 \text{ Kč}$$

Pro kontrolu:

Celková odchylka = množstevní odchylka + cenová odchylka

Celková odchylka = $300 + 320 = 620$ Kč (pro kontrolu)

KRITÉRIA HODNOTOVÉHO ŘÍZENÍ PODNIKATELSKÉHO PROCESU

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Přednáška č. 3

Cíl podnikatelského procesu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- podnikatelský proces má za cíl **transformaci vstupů na výstupy** s cílem **zhodnotit vložené zdroje a vytvořit zisk**
- zisk lze chápat jako výtěžek dané aktivity, vzniklý přebytkem ekonomického prospěchu nad ekonomickými zdroji, převoditelný na peníze

Výsledek hospodaření (zisk/ztráta) = výnosy - náklady

Základní kategorie ekonomického řízení podniku

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ze vztahu mezi vynaloženými náklady a získaným výnosy je možno odvodit některá **kritéria racionálního průběhu uskutečňování konkrétních výkonů**, procesů a aktivit, mezi něž lze zařadit:
 - **hospodárnost**
 - **ekonomická účinnost**
 - **ekonomická efektivnost**
 - solventnost
 - likvidita
 - struktura vlastního a cizího kapitálu
-

- základním kritériem pro vyjádření racionality při vynakládání ekonomických zdrojů
 - vyjadřuje průběh nákladů podniku, při kterém je dosaženo žádoucích výstupů s co nejmenším vynaložením zdrojů ekonomického růstu
 - měření hospodárnosti je založeno na porovnání **skutečně vynaložených nákladů s předem stanovenou úrovní nákladů**
 - hospodárnost lze prosazovat dvěma základními cestami či jejich kombinací:
 - ve formě úspornosti
 - ve formě výtěžnosti či účinnosti
-

Hospodárnost ve formě úspornosti

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNÉ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- je jí dosaženo tehdy, jestliže je žádoucích výkonů podniku dosahováno s co nejnižšími náklady
- úspornost se projevuje jako reálné snížení absolutní výše nákladů, jejichž čerpání je spojeno s konkrétním druhem aktivity

Hospodárnost = plánované náklady – skutečné náklady

Hospodárnost ve formě výtěžnosti (účinnosti)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- zaměřuje se na maximalizaci objemů provedených výkonů při konstantních nákladech (z daného rozsahu zdrojů jde o maximalizaci účinků)
- účinnost se neprojevuje absolutním, ale pouze relativním snížením nákladů
- lze ji využít především u nákladů, které jsou spojeny s určitou kapacitou
- obě formy hospodárnosti se projevují v kombinaci a vedou ke stejným výsledkům, a to **ke snižování průměrných nákladů na jednotku produkce**

Hospodárnost = plánované náklady na jeden kus – skutečné náklady na jeden kus

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Kalkulovaná spotřeba materiálu	90 Kč
Plán výroby	5 000 ks rukavic
Skutečná výroba	4 800 ks rukavic
Rozpočtovaná spotřeba základního materiálu	450 000 Kč
Skutečná spotřeba základního materiálu	420 000 Kč

- Posuďte úroveň dosažené hospodárnosti při výrobě rukavic a určete, o jakou formu hospodárnosti se jedná.

Položky	Výpočet	Výsledek
Rozpočtovaná spotřeba na 4 800 rukavic	4 800 x 90	432 000 Kč
Skutečná spotřeba materiálu	ze zadání	420 000 Kč
Úspora celkových nákladů	432 000 – 420 000	12 000 Kč
Úspora na jednu rukavici činí	12 000 : 4 800	2,50 Kč

Vlivem absolutní úspory nákladů (formou úspornosti) na jeden výrobek se hospodárnost zlepšila o 2,50 Kč na 1 vyrobený výkon.

Ekonomická účinnost

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ekonomická účinnost vynaložených nákladů je výsledkem měření vynaložených nákladů s dosaženým ekonomickým prospěchem (výnosy)
 - základní formou je **porovnání nákladů**, které byly vynaloženy v souvislosti s realizací výkonů - **s výnosy z prodeje** těchto výkonů
 - ekonomickou účinnost lze jednoznačně kvantifikovat pomocí **zisku**
 - **zisk** - odráží úspěšnost podnikání a jeho výše navazuje na zvýšení hodnoty podniku za dané období a schopnost a míru jeho rozšířené reprodukce
-

Nejdůležitější funkce zisku

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- **kriteriální** - jsou hlavním kritériem pro hodnocení úspěšnosti podniku
 - **reprodukční** - zisk zabezpečuje v ekonomice rozšířenou reprodukci
 - **distribuční** - vyjadřuje a zobrazuje zisk jako zdroj rozdělení zejména ve vztahu k vlastníkům a daňovým úřadům (státu)
 - **stimulační** - souvisí s využitím zisku jako nástroje zainteresovanosti pracovníků podniku na hodnotových výsledcích
-

Úrovně zisku

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Mezi nejpoužívanější úrovně zisku pro rozhodovací úlohy v manažerském a nákladovém účetnictví lze zařadit:

- zisk z hlavní výdělečné činnosti
 - zisk z běžné činnosti
 - čistý zisk
 - nerozdělený zisk
-

Ekonomická efektivnost

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- vychází z porovnání vynaložených nákladů s dosaženým ekonomickým prospěchem, tudíž z kvantifikace zisku hodnoceného období
- z hlediska vlastníků je nejčastěji efektivnost hodnocena poměrem mezi ziskem a průměrnou výši celkového nebo vlastního kapitálu
- je potřeba také sledovat kromě ekonomické efektivnosti také faktory jejího zvyšování
 - Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) = $\frac{EAT}{\text{vlastní kapitál}} = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{vlastní kapitál}}$

Ekonomická přidaná hodnota (EVA)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- rozdíl mezi čistým provozním ziskem a kapitálovými náklady
- bere v potaz také náklady na vlastní kapitál
- slouží především k posouzení hodnoty majetku vlastníků
- do nákladů na kapitál se započítávají náklady obětované příležitosti

EVA = čistý provozní zisk po zdanění – náklady na vlastní kapitál – náklady na cizí kapitál

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Letecká společnost dosáhla ve sledovaném období následujících výsledků:

Položky	Jednotky
Výnosy z prodeje	300 mil. Kč
Náklady na leteckou přepravu (spotřeba materiálu, nakoupené služby, odpisy, mzdové náklady)	210 mil. Kč
Daň ze zisku	10 mil. Kč
Čistý zisk	24,4 mil. Kč
Investovaný kapitál	1,2 mld. Kč
Cizí zdroje (převážně bankovní úvěry)	2/3 kapitálu
Úroková sazba bankovních úvěrů	6,95 %
Požadované zhodnocení vlastního kapitálu vlastníky podniky	11 %
Sazba daně z příjmu	24 %

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Vypočtete výši rentability vlastního kapitálu a výsledek interpretujte.
 - Vypočtete výši ekonomické přidané hodnoty a výsledek interpretujte.
-

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) = čistý zisk / vlastní kapitál

Položky	Výpočet
Čistý zisk	24,4 mil. Kč
Vlastní kapitál	1/3 z 1,2 mld. Kč = 400 mil. Kč
Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	$24,4 / 400 = 0,061 * 100 = 6,1 \%$

Řešení

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ekonomická přidaná hodnota (EVA) = provozní zisk po zdanění – náklady cizího kapitálu – náklady vlastního kapitálu

Provozní zisk	300 – 210 = 90 mil. Kč
Provozní zisk po zdanění (NOPAT)	90 – 10 = 80 mil. Kč
Náklady cizího kapitálu představují vykázané nákladové úroky	1200 * 2/3 = 800 * 0,0695 = 55,6 mil. Kč
Náklady cizího kapitálu představují vykázané nákladové úroky, které je potřeba upravit o nákladový daňový štít (snížení daně ze zisku v důsledku úroků)	55,6 * (1-0,24) = 42,26 mil. Kč
Náklady vlastního kapitálu se stanoví jakou součin požadované výnosnosti a výše vlastního kapitálu	1200 * 1/3 = 400 * 0,11 = 44 mil. Kč
EVA	80 – 42,26 – 44 = - 6,26 mil. Kč

Solventnost

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- stálá a dlouhodobá schopnost podniku dostát svým závazkům v době splatnosti
 - vyjadřuje se obvykle vztahem mezi oběžnými aktivy (pracovní kapitál) a krátkodobými závazky
 - rozdíl obou složek se nazývá **čistý pracovní kapitál**
 - čistý pracovní kapitál = oběžná aktiva – krátkodobé závazky
-

- krátkodobá schopnost podniku dostát svým okamžitým závazkům v době splatnosti
 - nejčastěji se vyjadřuje jako poměr mezi tzv. likvidními prostředky (které má podnik k dispozici v peněžní formě, nebo je možno je rychle a bez rizika za hotové peníze směnit) a krátkodobými závazky
 - okamžitá likvidita
 - pohotová likvidita
 - běžná likvidita
-

Pojetí nákladů v manažerském účetnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Rozlišujeme:

- finanční pojetí nákladů
 - hodnotové pojetí nákladů
 - ekonomické pojetí nákladů
-

Finanční pojetí nákladů

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- spotřebované nebo využívané ekonomické zdroje, které jsou podloženy **reálným výdajem peněz**
 - jsou to zejména náklady vyplácené bezprostředně v peněžní formě (např. mzda)
 - nebo které vyjadřují spotřebu nebo využití hmotných zdrojů, které byly opatřeny pomocí peněz (např. spotřeba materiálu, odpisy dlouhodobého hmotného majetku apod.).
 - ve finančním pojetí **nemohou** být obsaženy náklady, které **nemají ekvivalent peněžního vydání** (např. vlastní goodwill, fiktivní úroky z vlastního kapitálu)
 - kvantifikuje náklady na **úrovni skutečných (historických) nákladů** pořízení příslušných předmětů, příp. v jejich vykazované účetní hodnotě.
-

Hodnotové pojetí nákladů

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- spotřebované nebo využité ekonomické zdroje se neoceňují historickými náklady pořízení, ale na úrovni cen, které odpovídají jejich věcné reprodukci (**reprodukční pořizovací cenou**)
 - řadí se zde náklady, které nemají **ekvivalent výdaje peněz** a jejich uplatnění v dané aktivitě má specifické ekonomické důsledky
 - Příkladem mohou být:
 - kalkulační odpisy
 - kalkulační úroky
 - kalkulační nájemné
 - kalkulační podnikatelská mzda
-

Ekonomické pojetí nákladů

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- důležité zejména pro potřeby **rozhodování** za účelem **výběru optimálních budoucích alternativ**
 - chápe náklady jako maximum hodnoty, které lze vyprodukovat prostřednictvím zvolené alternativy
 - pracuje s **oportunitními náklady**
 - maximální ušlý efekt, který byl obětován v důsledku využití ekonomického zdroje ve zvolené alternativě
-

Oportunitní náklady

- Protože ekonomické zdroje jsou omezené, nemůže podnik uskutečnit všechny možnosti, ale vybírá si pouze některé z nich.
 - Oportunitní náklady jsou tak charakterizovány jako **ušlé výnosy**, o který podnik přichází tím, že určitou alternativu, která byla předmětem rozhodování, neuskuteční.
 - Naproti tomu můžeme vymezit **oportunitní výnosy**, což představuje **náklady**, kterým se podnik tím, že určitou alternativu dalšího vývoje neuskuteční, vyhýbá
-

Příklad

Položky	Jednotky
Pořizovací cena zboží	100 000 Kč
Prodejní cena zboží	120 000 Kč
Reprodukční pořizovací cena	106 000 Kč
Alternativní náklady	10% nákladová rentabilita

- Vyjádřete náklady prodaného zboží v závislosti na jejich finančním, hodnotovém a ekonomickém pojetí a zjistěte obchodní marži (zisk) z prodeje zboží.

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Pojetí nákladů	Výnosy	Náklady	Obchodní marže popř. zisk
finanční	120 000 Kč	100 000 Kč	20 000 Kč
hodnotové	120 000 Kč	106 000 Kč	14 000 Kč
ekonomické	120 000 Kč	106 000 Kč + 10 % z 106 000 Kč = 106 000 Kč + 10 600 Kč = 116 600 Kč	3 400 Kč

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Pan Kříž se rozhodl, že bude podnikat coby řemeslník.

Položky	Jednotky
Roční výdělek	500 000 Kč
Výrobní a další náklady	300 000 Kč
Investovaný kapitál	1 000 000 Kč
Úroková sazba investovaného kapitálu	6 %
Ušlá měsíční mzda z důvodu podnikání	9 000 Kč

- Vypočítejte účetní a ekonomický zisk.

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Účetní zisk		Ekonomický zisk	
Tržby	500 tis. Kč	Tržby	500 tis. Kč
Náklady	300 tis. Kč	Náklady	300 tis. Kč
Úroky z finančního kapitálu	60 tis. Kč (6 % z 1 mil. Kč)	Oportunitní náklady – finančního kapitálu	60 tis. Kč (6 % z 1 mil. Kč)
Účetní zisk	140 tis. Kč	Oportunitní náklady – ušlé mzdy	108 tis. Kč (9 000 * 12)
		Ekonomický zisk	32 tis. Kč

ČLENĚNÍ NÁKLADŮ V NÁKLADOVÉM ÚČETNICTVÍ

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Přednáška č. 4

Druhové členění nákladů

- náklady lze vyjádřit jako peněžně vyjádřenou strukturu a výši ekonomických zdrojů, které vstupují do dané aktivity
 - jejich nákladový ekvivalent označujeme jako nákladový druh
 - náklady účtujeme v 5. účtové třídě a lze je rozdělit na:
 - **náklady provozní** – souvisí s pravidelně se opakující činností podniku (účty skup. 50-55)
 - **náklady finanční** – zachycují náklady spojené s finančními operacemi podniku (účty skup. 56-57)
-

Druhové členění nákladů

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Pro vstupující nákladové druhy jsou typické tři základní charakteristiky:

- musí být náklady **prvotními** - tj. objevují se v dané aktivitě poprvé, stávají se předmětem zobrazení hned na vstupu do aktivity, jsou snadno zjistitelné a obtížně se s nimi manipuluje
 - náklady **externími** - vstupují do dané aktivity zvnějšku, tj. vznikají spotřebou výrobků, prací nebo služeb jiných subjektů
 - náklady **jednoduchými** - vyjádřeny jednou položkou a na podnikové úrovni je nelze rozlišit na jednodušší složky, ze kterých se náklad skládá
-

Účelové členění nákladů

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- je základem pro stanovení racionálního nákladového úkolu, se kterým se poměruje skutečná výše spotřebovaných nákladů
 - z hlediska identifikace nositele, který vyvolává vznik nákladů, můžeme provést rozdělení nákladů na:
 - **náklady hlavní výroby** – vytváří se hlavní vlastnosti výkonů
 - **náklady pomocné výroby** - výrobek získává charakteristické znaky (barva)
 - **náklady vedlejší výroby** - výroba náhradních dílů, součástek
 - **náklady přidružených činnosti** – například zužitkování odpadu
-

Účelové členění nákladů

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Základem účelového členění nákladů je jejich rozlišení na:

- náklady technologické
 - náklady na obsluhu a řízení
-

Náklady technologické

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- vznikají v technologickém procesu dané činnosti
 - jedná se o náklady objektivní, které odpovídají reálnému průběhu aktivity
 - pokud se určitá výroba neuskuteční, technologické náklady nejsou vynaloženy
 - příkladem může být mzda pracovníků, odpisy výrobního zařízení aj.
-

Náklady na obsluhu a řízení

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- jedná se o náklady vynaložené na činnosti nebo operace vytvářející podmínky k racionálnímu průběhu dané činnosti
 - jsou obvykle vynakládány společně na zajištění více druhů výrobků
 - při zavedení nebo zastavení určitého výkonu se rozsah těchto nákladů mění jen částečně
-

Náklady jednicové

- souvisí nejen s technologickým procesem jako celkem, ale přímo s jednotkou dílčího výkonu
 - zpravidla se vypočítá vynásobením příslušné normy s předem stanoveným nebo skutečným počtem provedených výkonů (např. počtem vyrobených výrobků)
 - základním hodnotovým informačním nástrojem jejich řízení je **kalkulace**
-

Náklady režijní

- výše nákladů na obsluhu a řízení
 - výše části technologických nákladů, která souvisí s technologickým procesem jako celkem,
 - neroste přímo úměrně s počtem provedených výkonů
 - nákladový úkol je obvykle stanoven na základě souhrnných limitů a normativů platných pro určité časové období, popř. i pro celkový předpokládaný objem výkonů
-

Náklady režijní

- příkladem těchto nákladů může být mzda mistra, náklady na otop, které vychází z harmonogramu topné sezóny a normativu založeného na vytápěných m³ a další
 - skutečně vynaložené náklady se pak porovnávají s nákladovým úkolem jako celkem
 - kontrola těchto nákladů je obtížnější než kontrola jednicových nákladů
 - základním nástrojem řízení těchto nákladů je **rozpočet**
-

Členění nákladů podle odpovědnosti za jejich vznik

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- výchozím momentem členění nákladů ve vztahu k útvarům je rozčlenění podle místa vzniku nákladů, na to pak navazuje členění podle odpovědnosti za jejich vznik
 - vnitropodnikové útvary, kterým jsou náklady přiřazovány do odpovědnosti, se nazývají **odpovědnostní střediska**
 - mezi tyto náklady lze zařadit **interní náklady**
-

Interní náklady

- náklady, které vznikají odebírajícímu středisku
 - vznikají v důsledku spotřeby výkonu vytvořených uvnitř dané aktivity
 - představují vnitřní obrat v rámci dané aktivity
 - jejich výše je dána několika dílčími vnitropodnikovými výkony
 - jsou oceněny vnitropodnikovou cenou

 - *Vlastnosti interních nákladů:*
 - vznikají **kooperaci mezi jednotlivými vnitropodnikovými středisky**
 - jde o **náklady druhotné**, které se projeví v dané aktivitě podruhé
 - **náklady složené**, to znamená, že jsou náklady komplexními, které se skládají z několika prvotních nákladových druhů
-

Kalkulační členění nákladů

- Pro účely kalkulací používáme kalkulační členění nákladů na:
 - náklady přímé
 - náklady nepřímé
-

Přímé náklady

- bezprostředně souvisí s konkrétním druhem výkonu
 - lze je jednotlivým aktivitám přiřadit bezprostředně při jejich vzniku
 - jedná se například o náklady jednicové (jednicový materiál, jednicové mzdy, ostatní přímé náklady)
 - může se jednat také o náklady, které se vynakládají v souvislosti s prováděním pouze tohoto druhu výkonu a jejichž podíl na jednici lze zjistit pomocí prostého dělení
-

Neřímé náklady

- nevážou se k jednomu druhu výkonu
 - zajišťují průběh podnikatelského procesu podniku v širších souvislostech
 - tyto náklady se přičítají nepřímo pomocí zvolených veličin
-

Náklad podle závislosti na objemu výroby

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Základem členění nákladů podle závislosti na objemu výroby jsou dvě základní skupiny nákladů:
 - **náklady fixní**, které zůstávají neměnné i při změnách v určitém intervalu prováděných výkonů nebo využití kapacity
 - **náklady variabilní**, které se mění v závislosti na objemu výkonů
-

Fixní náklady

- nemění se v určitém rozsahu prováděných výkonů nebo aktivity podniku
 - zpravidla se jedná o tzv. kapacitní náklady, které mají vztah k zajištění podmínek pro efektivní průběh podnikatelské činnosti
 - z hlediska jejich ovlivnitelnosti ve vazbě na pokles ve využití kapacity se rozdělují na dvě následující skupiny:
 - umrtvené (utopené) fixní náklady
 - vyhnutelné fixní náklady
-

Fixní náklady

- určitém tzv. relevantním rozpětí využití kapacity zůstávají stejné, což vede v praxi k požadavkům maximálního využití dané výrobní kapacity
 - čím větší bude objem provedených výkonů v rámci dané kapacity, tím rychleji bude klesat podíl fixních nákladů na jednotku výkonů (degrese fixních nákladů)
 - pokud budeme zkoumat průběh fixních nákladů na jednotku výkonu, platí tvrzení o jejich poklesu v rámci maximálně využití původní kapacity
 - v **okamžiku změny fixních nákladů** se tento pokles zastavuje a **dochází ke skoku** nejen v jejich absolutní výši, ale i v podílu nákladů připadajících na jednotku výkonů
-

Umrtné (utopené) fixní náklady

- jsou vynakládány často ještě před zahájením výroby
 - souvisí zejména s pořízením dlouhodobého majetku (budovy, strojní zařízení, informační systém) nebo realizací jiného investičního rozhodnutí
 - jejich celkovou výši nelze v průběhu podnikatelského procesu ovlivnit
 - jedinou možností jejich snížení je opačně působící investiční rozhodnutí (např. odprodej strojního zařízení)
 - jako příklad můžeme uvést odpisy fixních aktiv
-

Vyhnutelné fixní náklady

- souvisí se zajištěním kapacitních podmínek podnikatelského procesu, avšak nesouvisí bezprostředně s investičním rozhodnutím
 - při trvalém snížení využití kapacity lze tyto náklady omezit
 - příkladem mohou být časové mzdy mistrů, náklady na vytápění výrobních prostor v případě, že podnik redukuje třisměnný provoz na dvousměnný apod.
-

Variabilní náklady

- náklady, které se mění v závislosti na objemu výkonů
 - ze je rozdělit na variabilní náklady:
 - **proporcionální**
 - **nadproporcionální**
 - **podproporciální**
-

Proporcionální náklady

- předpokládá se, že jsou vyvolány jednotkou výkonu, jejich výše na tuto jednotku je konstantní a jejich celkový objem roste přímo úměrně s počtem výkonů
 - jako příklad proporcionálních nákladů můžeme uvést veškeré **jednicové náklady**, ale i tu **část režijních nákladů**, která je ovlivněna stupněm využití výrobní kapacity (např. část nákladů na opravy automobilů, které jsou vyvolány v závislosti na ujetých kilometrech)
-

Podproporcionální náklady

- proporcionální náklady, které rostou v absolutní výši zpravidla pomaleji než objem výkonů a jejich průměrný podíl na jednotku produkce tedy klesá
 - například náklady na opravu a údržbu strojního zařízení sledované ve vztahu k počtu vyrobených výrobků, které na něm byly vyrobeny, spotřeba elektrické energie, která zahrnuje tzv. paušál a hodinovou spotřební sazbu a další.
-

Nadproporcionální náklady

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- absolutní náklady rostou rychleji než objem výkonů
 - například zvýšení mzdových nákladů při zajišťování zvýšeného objemu výkonů přesčasovou prací nebo zvyšující se spotřeba pohonných hmot a mazadel při zvýšení rychlosti motorových vozidel, které v důsledku znamená zkrácení času dopravního výkonu
-

Oportunitní náklady

- Protože ekonomické zdroje jsou omezené, nemůže podnik uskutečnit všechny možnosti, ale vybírá si pouze některé z nich.
 - Oportunitní náklady jsou tak charakterizovány jako **ušlé výnosy**, o který podnik přichází tím, že určitou alternativu, která byla předmětem rozhodování, neuskuteční.
 - Naproti tomu můžeme vymezit **oportunitní výnosy**, což představuje **náklady**, kterým se podnik tím, že určitou alternativu dalšího vývoje neuskuteční, vyhýbá
-

Příklad

Položky	Jednotky
Celkové fixní náklady	15 000 Kč
Jednotkové variabilní náklady	10 Kč
Celkový objem produkce	500 ks

- 1) Vypočtete celkové variabilní náklady produkce (VN).
- 2) Vypočtete fixní náklady na jednotku produkce (fn).
- 3) Vypočtete celkové náklady produkce (N).
- 4) Vypočtete \emptyset celkové náklady produkce ($\emptyset N$).

Řešení

$$(1) VN = v_n * Q = 10 * 500 = \mathbf{5\ 000\ Kč}$$

$$(2) f_n = FN / Q = 15\ 000 / 500 = \mathbf{30\ Kč/ks}$$

$$(3) N = FN + VN = 15\ 000 + 5\ 000 = \mathbf{20\ 000\ Kč}$$

$$(4) \emptyset N = 20\ 000 / 500 = \mathbf{40\ Kč/ks}$$

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položka	Celkem na 500 000 ks	Na 1 ks
Jednicový materiál	3 000 000 Kč	6 Kč
Jednicové mzdy	1 000 000 Kč	2 Kč
Výrobní režijní náklady (odpisy, obsluha a řízení, energie, opravy a údržba, režijní materiál)	4 000 000 Kč	8 Kč
• z toho fixní náklady	3 000 000 Kč	
• z toho variabilní režijní náklady		2 Kč
Celkem	8 000 000 Kč	16 Kč

Příklad

- Vypočítejte, o kolik Kč by se přepočítal řídicí pracovník při rozhodování, pokud by se domníval, že při snížení využití kapacity na 300 000 ks dosáhnou celkové náklady výše 4 800 000 Kč ($16 \text{ Kč} * 300\,000 \text{ ks}$)?
 - Vysvětlete, čím je tento rozdíl způsoben.
-

Řešení

Výrobní náklady je možno rozdělit na variabilní a fixní náklady pro 300 000 kusů.

- Variabilní náklady = jednicový materiál + jednicové mzdy + variabilní režijní náklady
- Variabilní náklady = $6 + 2 + (1\ 000\ 000 / 500\ 000\ \text{ks}) = 6 + 2 + 2 = 10\ \text{kč} / \text{ks}$
- Fixní režijní náklady zůstávají stejné ze zadání = 3 000 000 Kč
- Celkové náklady = $\text{FN} + \text{VN} = \text{FN} + v_n * Q = 3\ 000\ 000 + 10 * 300\ 000$
- Celkové náklady = **6 000 000 Kč**

Řídící pracovník by tedy podhodnotil celkové náklady o:

$$4\ 800\ 000 - 6\ 000\ 000 = - 1\ 200\ 000\ \text{Kč.}$$

Řešení - vysvětlete, čím je tento rozdíl způsoben

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Rozdíl ve výši celkových nákladů 6 000 000 Kč v porovnání s propočtem řídicího pracovníka s využitím kalkulace plných výrobních nákladů výkonu ($300\,000 \text{ ks} * 16 \text{ Kč} = 4\,800\,000 \text{ Kč}$) je způsoben využitím fixních nákladů v porovnání s plánem (rozpočtem).

Tento rozdíl představuje relativní překročení fixních nákladů (nedostatečnou úhradu fixních nákladů):

- $RPFN = 3\,000\,000 - ((3\,000\,000 / 500\,000) * 300\,000 \text{ ks}) = 1\,200\,000 \text{ Kč}$.

Relativní překročení fixních nákladů měří vliv nižšího využití fixních nákladů na vývoj zisku.

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Podnik vyrábí dva výrobky (A a B).

Položky	Jednotky
Prodejní cena výrobku A	30 Kč
Prodejní cena výrobku B	15 Kč
Průměrné náklady výrobku A	25 Kč
Průměrné náklady výrobku B	16 Kč
Variabilní náklady výrobku A	20 Kč
Variabilní náklady výrobku B	13 Kč
Objem vyrobené produkce výrobku A	10 000 ks
Objem vyrobené produkce výrobku B	20 000 ks
Celkové fixní náklady	110 000 Kč

Příklad

- Rozhodněte, zda jsou oba výrobky A a B ziskové či nikoli?
 - Jestliže je některý výrobek ztrátový, rozhodněte, zda se vyplatí zastavit či omezit výrobu takto ztrátového výrobku.
-

Řešení

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Rozhodněte, zda jsou oba výrobky A a B ziskové či nikoli?

Ziskový výrobek = cena > průměrné (plné) náklady

Ztrátový výrobek = cena < průměrné (plné) náklady

	Výpočet	Výsledek
Výrobek A	30 Kč > 25 Kč	ziskový
Výrobek B	15 Kč < 16 Kč	ztrátový

Řešení

Přínos výrobku A:

$$\text{Marže výrobku A} = 30 - 20 = 10 \text{ Kč / ks}$$

$$\text{Celková marže výrobků A} = 10 * 10\,000 = 100\,000 \text{ Kč}$$

Přínos výrobku B:

$$\text{Marže výrobku B} = 15 - 13 = 2 \text{ Kč / ks}$$

$$\text{Celková marže výrobků B} = 2 * 20\,000 = 40\,000 \text{ Kč}$$

Zisk podniku ve výchozím období:

$$\text{Zisk} = \text{celková marže} - \text{fixní náklady}$$

$$\text{Zisk} = (100\,000 + 40\,000) - 110\,000$$

$$\text{Zisk} = 140\,000 - 110\,000$$

$$\text{Zisk} = 30\,000 \text{ Kč}$$

Řešení

Zrušením prodeje ztrátového výrobku B (za jinak stejných okolností) by se zisk 30 000 Kč snížil o 40 000 Kč a podnik by dosáhl ztráty 10 000 Kč.

$$\text{Zisk} = 100\ 000 - 110\ 000 = -10\ 000\ \text{Kč.}$$

Celková marže výrobků A je 100 000 Kč a neuhrazuje celkové fixní náklady.

To, že vyřazení ztrátového výrobku B by nejen nezvýšilo zisk, ale dokonce by se ztrátovým výrobkem stal i výrobek A, by ukázala i kalkulace plných nákladů. Průměrné (plné) náklady výrobku A by se vlivem vypuštění výrobku B zvýšily z původních 25 Kč na 31 Kč a byly by vyšší než cena výrobku A (30 Kč)

$$\text{Celkové náklady pro 10 000 ks by byly} = \text{FN} + \text{VN} = 110\ 000 + 20 * 10\ 000$$

$$\text{Celkové náklady pro 10 000 ks by byly} = 110\ 000 + 200\ 000 = 310\ 000\ \text{Kč}$$

$$\text{Celkové náklady na 1 ks by byly} = 310\ 000\ \text{Kč} / 10\ 000 = 31\ \text{Kč} / \text{ks}$$

Příklad

Položky	Jednotky
Celkové fixní náklady	5 000 000 Kč
Optimální objem výroby	9 000 000 metrů látky
Skutečný objem výroby	8 000 000 metrů látky

- 1) Jak velká část fixních nákladů v % zůstala nevyužita?
- 2) Jak velká část fixních nákladů v % zůstala využita?
- 3) Jak velká část fixních nákladů v Kč zůstala nevyužita?
- 4) Jak velká část fixních nákladů v Kč zůstala využita?
- 5) Jak se změnila velikost jednotkových fixních nákladů?

Řešení

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V PODNIKATELSKÁ
V KARVINĚ

Řešení příkladu	Výpočet	Řešení
Ad 1)	$\frac{[(9\,000\,000 - 8\,000\,000) / 9\,000\,000] \times 100}{}$	11 %
Ad 2)	$(8\,000\,000 / 9\,000\,000) \times 100$	89 %
Ad 3)	11 % z 5 000 000	550 000 Kč
Ad 4)	89 % z 5 000 000	4 450 000 Kč
Ad 5)	$0,625 - 0,55$	0,075 Kč/m (zvýšení)
Fixní náklady na jednici při optimálnímu objemu výroby	$5\,000\,000 / 9\,000\,000$	0,55 Kč/m
Fixní náklady na jednici při skutečném objemu výroby	$5\,000\,000 / 8\,000\,000$	0,625 Kč/m

Neúplné využití kapacity se projevilo růstem jednotkových fixních nákladů z 0,55 Kč/m látky na 0,625 Kč/m látky, tj. o 0,075 Kč/m látky.

Bod zvratu

- resp. bod rentability často označovaný mezinárodní zkratkou BEP (Break-Even Point) odpovídá na otázku,
 - jaký musí být minimální objem výroby, aby se tržby rovnaly nákladům
 - neboli od jakého objemu začne být firma rentabilní a začne generovat zisk
 - výsledek se uvádí ve většině případů v kusech

$$Q_{BZ} = F / (p - v)$$

Q_{BZ}.....bod zvratu

F.....fixní náklady celkem

p.....jednotková prodejní cena

v.....jednotkové variabilní náklady

Bod zvratu

- množství produkce, při němž firma dosahuje nulového výsledku hospodaření (výnosy = náklady)
- v kusech

$$Q_{BZ} = \frac{\textit{fixní náklady}}{\textit{(jednotková prodejní cena – jednotkové variabilní náklady)}}$$

$$Q_{BZ} = \frac{FN}{(p - vn)}$$

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Jednotkové variabilní náklady knihy	100 Kč
Jednotková prodejní cena knihy	250 Kč
Fixní náklady (autorský honorář, náklady na redakci, grafické řešení, odpisy výrobního zařízení apod.)	360 000 Kč

Kolik knih musí společnost prodat, aby:

1. z výnosů z prodeje uhradilo alespoň vynaložené náklady (aby dosáhlo bodu zvratu),
 2. dosáhlo zisku před zdaněním alespoň 60 000,- Kč.
-

Řešení ad 1)

$$Q = FN / (p - v)$$

$$Q = 360\,000 : (250 - 100)$$

$$Q = 2\,400$$

Bodu zvratu společnost dosáhne, pokud marže z prodaných knih uhradí fixní náklady. Tohoto bodu zvratu dosáhne společnost při prodeji **2 400 ks knih**. Společnost musí prodat 2400 ks knih, aby se výnosy rovnaly nákladům. Společnost tak dosahuje nulového zisku.

Řešení ad 2)

$$Q = (\mathbf{FN} + \mathbf{zisk}) / (\mathbf{p} - \mathbf{v})$$

$$Q = (360\,000 + 60\,000) : (250 - 100)$$

$$Q = 2\,800$$

Požadovaného zisku dosáhne společnost, jestliže prodá **2 800 ks knih.**

Příspěvková marže (krycí příspěvek)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- vyjadřuje rozdíl mezi jednotkovou či celkovou prodejní cenou a jednotkovými či celkovými variabilními náklady
- představuje část peněžních prostředků, která podniku zbyde na úhradu fixních nákladů
- výsledek se uvádí v měnových jednotkách (např. Kč, euro, USD apod.)

$$\text{příspěvková marže} = p - v$$

p.....jednotková či celková prodejní cena

v.....jednotkové či celkové variabilní náklady

Příspěvek k tržbám

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- příspěvek na úhradu fixních nákladů a tvorbu zisku nebo také příspěvková marže či krycí příspěvek.
- Jedná se o příspěvkovou marži vyjádřenou v %

$$PT = \frac{(\textit{jednotková prodejní cena} - \textit{jednotkové variabilní náklady})}{\textit{jednotková prodejní cena}}$$

$$PT = \frac{\textit{marže}}{\textit{jednotková prodejní cena}}$$

Bezpečnostní marže

- Bezpečnostní marže neboli margin of safety (MS)
- má ukázat, jaký má podnik prostor v objemu výroby (tržeb) tak, aby si udržel zisk
- může se vypočítat pomocí objemu i pomocí tržeb
- obvykle se vyjadřuje ve vztahu k plánovanému, skutečnému nebo průměrně dosahovanému objemu produkce.

$$MS = \frac{(Q_{\text{plánované}} - Q_{\text{bod zvratu}})}{Q_{\text{plánované}}}$$

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Celkové fixní náklady	40 000 Kč
Celkové variabilní náklady	30 000 Kč
Jednotková prodejní cena	40 Kč
Vyráběné množství	2 000 ks
Plánované množství	1 700 ks

Vypočtěte:

- 1) objem výroby pro bod zvratu (Q_{BZ}),
 - 2) jednicovou (absolutní) příspěvkovou marži (m),
 - 3) příspěvek k tržbám (PT),
 - 4) tržby v bodu zvratu (T_{BZ}),
 - 5) bezpečnostní marži – margin of safety (MS).
-

Ad 1)

$$Q_{BZ} = FN / (p - vn) = 40\,000 / (40 - (30\,000 / 2\,000)) = 40\,000 / (40 - 15) = 1\,600 \text{ ks}$$

Ad 2)

$$m = p - vn = 40 - (30\,000 / 2\,000) = 40 - 15 = 25 \text{ Kč/ks}$$

Ad 3)

$$PT = (p - vn) / p = (40 - 15) / 40 = 25 / 40 = 0,625 * 100 = 62,5 \%$$

Ad 4)

$$T_{BZ} = P * Q_{BZ} = 40 * 1\,600 = 64\,000 \text{ Kč}$$

Ad 5)

$$MS = (Q_p - Q_{BZ})/Q_p = (1\,700 - 1\,600)/1\,700 = 0,0588 * 100 = 5,88 \%$$

Bezpečnostní podnikatelská rezerva

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Bezpečnostní podnikatelská rezerva (BPR) znázorňuje, o kolik se mohou snížit výnosy, než se dosáhne bodu zvratu.

$$BPR = \text{celkové výnosy} - \text{celkové výnosy v bodu zvratu}$$

Bezpečnostní koeficient

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- bezpečnostní koeficient (BK) lze vyjádřit v % jako podíl bezpečnostní podnikatelské rezervy a celkových výnosů

$$BK = \frac{\textit{bezpečnostní podnikatelská rezerva}}{\textit{celkové výnosy}}$$

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Počet prodaných výrobků	70 ks
Jednotková cena prodaného výrobku	60 Kč
Celkové výnosy v bodu zvratu	3 500 Kč

Určete bezpečnostní podnikatelskou rezervu a bezpečnostní koeficient

Příklad

- Určete:
 1. bezpečnostní podnikatelskou rezervu
 2. bezpečnostní koeficient
-

Celkové výnosy:

$$CV = P * Q = 70 * 60 = 4\,200 \text{ Kč}$$

Ad 1) Bezpečnostní podnikatelská rezerva:

$$BPR = CV - CV_{BZ} = 4\,200 - 3\,500 = 700 \text{ Kč}$$

Ad 2) Bezpečnostní koeficient:

$$BPK = BPR / CV = 700 / 4\,200 = 0,1666666666 * 100 = 16,7 \%$$

Celkové výnosy v bodu zvratu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Tržby v bodu zvratu lze vypočítat dle následujícího vzorce:

$$T_{BZ} = P \times Q_{BZ}$$

Za předpokladu, že firma vyrábí jeden druh výrobku.

Jestliže však firma vyrábí více druhů výrobků (různých), nelze vypočítat bod zvratu, jelikož jsou fixní náklady společné pro více druhů výrobků a každý druh výrobků s sebou nese jinou jednotkovou prodejní cenu a jednotkové variabilní náklady.

Celkové výnosy v bodu zvratu

Z tohoto důvodu je vzorec pro výpočet tržeb v bodu zvratu nahrazen následujícím vzorcem pro výpočet výnosů (popř. tržeb) v bodu zvratu:

$$CV_{BZ} = \frac{\textit{celkové fixní náklady}}{\left(1 - \frac{\textit{celkové variabilní náklady}}{\textit{celkové výnosy}}\right)}$$

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Celkové výnosy	7 000 Kč
Variabilní náklady	2 800 Kč
Fixní náklady	1 800 Kč

- **Určete:**
 1. celkové výnosy v bodu zvratu
 2. o kolik se musí zvýšit obrat, aby se pokryly náklady, jestliže budou skutečné výnosy pouze 5 000 Kč.
-

Ad 1)

$$CV_{BZ} = FN / (1 - VN/CV) = 1\ 800 / (1 - 2\ 800 / 7\ 000) = \mathbf{3\ 000\ Kč}$$

Ad 2)

Výnosy bodu zvratu po změně (výnosy = 5 000 Kč):

$$CV_{BZ} = FN / (1 - VN/CV) = 1\ 800 / (1 - 2\ 800 / 5\ 000) = \mathbf{4\ 091\ Kč}$$

Obrat se musí zvýšit o **1 091 Kč** (4 091 – 3 000)

Příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položky	Jednotky
Jednotková prodejní cena limonády	10 Kč
Jednotkové variabilní náklady limonády	4 Kč
Celkové fixní náklady	2 400 000 Kč
Plánovaný objem výroby	1 000 000 litrů

Zjistěte:

1. příspěvkovou marži výkonu a příspěvek k tržbám
 2. plánovaný zisk na měsíc duben 2023
 3. bod zvratu v naturálním vyjádření a v hodnotovém vyjádření
-

Řešení ad 1)

Příspěvková marže (m) = jednotková prodejní cena – jednotkové variabilní náklady

$$m = 10 - 4 = \mathbf{6 \text{ Kč / výkon}}$$

Příspěvek k tržbám (PT) = (prodejní cena – variabilní náklady) / prodejní cena

$$PT = (10 - 4) / 10 = 6 / 10 = \mathbf{0,6 \text{ Kč / výkon}}$$

Řešení ad 2)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Položka	Kč
Výnosy z prodeje	10 000 000
Variabilní náklady	(-) 4 000 000
Celková marže	6 000 000
Fixní náklady	(-) 2 400 000
Zisk	3 600 000

Plánovaný zisk na měsíc duben 2023 činí 3 600 000 Kč

Řešení ad 3)

$$Q_{BZ} = FN / (p - vn)$$

$$Q_{BZ} = 2\,400\,000 / (10 - 4) = \mathbf{400\,000 \text{ litrů}}$$

$$T_{BZ} = P * Q_{BZ} = 10 * 400\,000 \text{ litrů} = \mathbf{4\,000\,000 \text{ Kč}}$$

nebo CV_{BZ} (celkové výnosy v bodě zvratu) = $2\,400\,000 / 0,6 = \mathbf{4\,000\,000 \text{ Kč}}$

Bod zvratu v naturálním vyjádření je 400 000 litrů a v hodnotovém vyjádření 4 000 000 Kč.

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost 😊
